

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Rodičovskou odpovědností se rozumí odpovědnost, povinnost a práva rodičů, jež mají chránit a prosazovat osobní a majetková práva dítěte a jeho nejlepší zájem. Rodiče musí vykonávat rodičovskou péči podle rozvojových potřeb dítěte a podle jeho schopností. Rodiče se rodičovské péče nemohou vzdát.

Rodiče musí jednotlivé aspekty rodičovské péče projednat a dohodnout s dítětem úměrně jeho věku a vyspělosti.

Rodičovská péče zahrnuje právo a povinnost chránit osobní práva dítěte na zdraví, rozvoj, péči a ochranu, výchovu a vzdělání, styk, volbu místa bydliště, jakož i právo a povinnost spravovat majetek dítěte. Rodičovská péče zahrnuje také právo a povinnost zastupovat osobní a majetková práva a zájmy dítěte.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodiče mají právo a povinnost vykonávat rodičovskou péči stejně, společně a po dohodě. Pokud spolu rodiče trvale nežijí, musí se na výkon rodičovské péče dohodnout a vypracovat plán společné rodičovské péče. Společná rodičovská péče může být upravena také soudem, přičemž rozhodnutí soudu vychází z ujednání rodičů týkajících se veškerých příslušných záležitostí uvedených v plánu společné rodičovské péče. Při výkonu společné rodičovské péče se musí rodiče vynasnažit vyřešit veškeré záležitosti dohodou.

Kterýkoli rodič může vykonávat rodičovskou péči sám, a to zcela, částečně nebo v míře potřebné k rozhodnutí o obzvláště důležité otázky týkající se dítěte.

Ve výše uvedených případech může být právo druhého rodiče na výkon rodičovské péče omezeno pouze soudním rozhodnutím s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte. Pokud rodiče vykonávali před úmrtím jednoho z rodičů společnou rodičovskou péči, musí pozůstalý rodič vykonávat rodičovskou péči sám i bez soudního rozhodnutí, jestliže druhý rodič zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého. Kterýkoli rodič smí vykonávat rodičovskou péči sám s výhradou soudního rozhodnutí za tímto účelem, pokud se rodiče během soudního řízení nedohodli na plánu společné rodičovské péče či na jiném ujednání. V tomto případě musí soud upřednostnit rodiče, který projevil ochotu spolupracovat a dospět k dohodě o společné rodičovské péči.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Pokud je rodič nezletilý nebo pokud se jedná o osobu zbavenou svéprávnosti v určité oblasti rodičovské péče, bude výkon rodičovské péče touto osobou pozastaven kvůli právním překážkám. Po dobu platnosti tohoto pozastavení může výše uvedený rodič každodenně pečovat o dítě sám, spolu s druhým rodičem dítěte, nebo společně s opatrovníkem ustanoveným podle ustanovení zákona o rodině (*Obiteljski zakon*) týkajících se ustanovení opatrovníka. Výše zmíněný rodič nesmí dítě zastupovat a v případě, že byl zbaven svéprávnosti, nemůže dítě zastupovat v oblasti, ve které byl zbaven svéprávnosti. Dítě bude zastupovat druhý rodič nebo opatrovník, přičemž opatrovník musí vyhovět přáním druhého rodiče.

Jestliže se rodiče dítěte, či jeden z rodičů a opatrovník nedohodnou na zastupování s ohledem na důležitá rozhodnutí týkající se dítěte, soud na návrh podaný dítětem, jedním z rodičů nebo opatrovníkem vynese rozhodnutí *ex parte* ohledně toho, kdo bude v příslušné záležitosti dítěte zastupovat.

Na návrh dítěte, některého rodiče nebo střediska sociální péče vydá soud rozhodnutí *ex parte* o pozastavení výkonu rodičovské péče (pozastavení výkonu rodičovské péče kvůli věcným překážkám), není-li jeden z rodičů přítomen nebo není-li známo místo jeho pobytu, nebo brání-li jednomu z rodičů ve výkonu rodičovské péče po delší dobu objektivní důvody. Dotyčný rodič nemůže rodičovskou péči vykonávat po dobu, po kterou je výkon rodičovské péče z jeho strany z výše uvedených důvodů pozastaven. Během této doby pozastavení výkonu rodičovské péče bude rodičovskou péči vykonávat druhý rodič sám, nebo bude dítě podle ustanovení zákona o rodině svěřeno do opatrovnictví. Na návrh dítěte, rodiče, jehož výkon rodičovské péče byl pozastaven, nebo střediska sociální péče o děti vydá soud rozhodnutí *ex parte* o ukončení pozastaveného výkonu rodičovské péče kvůli věcným překážkám, jestliže již neexistují důvody, na jejichž základě bylo pozastavení uloženo.

Pokud mají rodiče dítě ve společné péči a jeden z nich zemře, vykonává pozůstalý rodič rodičovskou péči nadále sám. Jestliže zemře rodič, který vykonával rodičovskou péči sám, vydá soud na návrh dítěte, pozůstalého rodiče nebo střediska sociální péče o děti rozhodnutí *ex parte* o svěřeni rodičovské péče pozůstalému rodiči, pakliže se domnívá, že to je v nejlepším zájmu dítěte. Zemrou-li oba rodiče, svěří středisko sociální péče o děti dítě do opatrovnictví. Dokud je rodič vykonávající rodičovskou péči naživu, může prostřednictvím závěti nebo notářské listiny [na niž se v chorvatštině odkazuje jako na „*anticipirana naredba*“ („rozhodnutí/pokyn udělený předem“)] určit osobu, o níž se domnívá, že v případě jeho smrti zajistí dítěti nejlepší péči. Je-li v případě úmrtí rodiče dítěti ustanoven opatrovník, bude přihlédnuto k názoru dítěte a přání pozůstalého rodiče, jestliže se nemá za to, že by zohlednění jejich názoru /přání nebylo v nejlepším zájmu dítěte.

Podle § 224 zákona o rodině bude dítě svěřeno do opatrovnictví, pokud jeho rodiče zemřeli, pohřešují se, nejsou známí nebo přesídlili na neznámou adresu po dobu nejméně jednoho měsíce; pokud jeho rodiče byli zbaveni práva na výkon rodičovské péče; pokud jeho rodiče, kteří byli zbaveni svéprávnosti v oblasti, která jim brání vykonávat rodičovskou péči, nesvěřili dítě osobě, která splňuje kritéria pro opatrovnictví, nebo pokud rodiče souhlasili s osvojením dítěte. Podle § 225 zákona o rodině rozhodne o svěřeni dítěte do opatrovnictví středisko sociální péče o děti, které ustanoví opatrovníka. Středisko sociální péče o děti může dítě svěřit do každodenní péče opatrovníka, jiné osoby, pěstounské rodiny, domova pro opuštěné děti nebo do péče instituce sociální péče, nestanoví-li zákon o rodině jinak.

Opatření na ochranu osobních práv dítěte a jeho nejlepšího zájmu budou přijata na základě znaleckého posudku, bylo-li zjištěno, že byla porušena práva a nejlepší zájem dítěte nebo ohrožení práv dítěte, jeho nejlepšího zájmu a rozvoje. Má se za to, že práva dítěte byla ohrožena, pokud péče není přiměřená, pokud má dítě psychosociální problémy (jak je zjevné z jeho chování, emočních problémů, problémů ve škole či jiných problémů v souvislosti s jeho výchovou), nebo pokud je pravděpodobné, že nastanou výše uvedené okolnosti.

Na ochranu práv dítěte a jeho nejlepšího zájmu může středisko sociální péče:

1. přijmout mimořádné opatření k odebrání dítěte a zajistit jeho ubytování mimo rodinný dům;
2. v případě chyby či opomenutí ve výkonu rodičovské péče vydat varování;
3. zajistit, aby byla rodičům poskytnuta odborná pomoc a podpora, pokud jde o rodičovskou péči, a
4. zajistit, aby byla rodičům poskytována intenzivní odborná podpora a zajištěn dohled na rodičovskou péči, kterou vykonávají.

Na ochranu osobních práv dítěte a jeho nejlepšího zájmu může soud:

1. svěřit dítě dočasně do péče jiné osoby, pěstounské rodiny či instituce sociální péče;
2. vydat soudní zákaz;
3. zbavit rodiče jejich práva žít ve společné domácnosti s dítětem a svěřit každodenní péči o dítě jiné osobě, pěstounské rodině nebo instituci sociální péče;

4. poskytnout podporu při výchově dítěte, má-li problémy s chováním, svěřit je pěstounské rodině nebo instituci sociální péče; nebo
5. zbavit rodiče jejich práva na výkon rodičovské péče.

V rámci opatření na ochranu práv a nejlepšího zájmu dítěte obsahuje zákon o rodině ustanovení, která upravují zajištění dočasného ubytování pro dítě či dočasné svěřeni dítěte do péče jiné osoby, zbavení rodičů jejich práva žít ve společné domácnosti s dítětem atd.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Otázky rodičovské odpovědnosti lze vyřešit vypracováním plánu společné rodičovské péče nebo soudním rozhodnutím.

Plánem společné rodičovské péče je písemná dohoda rodičů, která stanoví způsoby výkonu společné rodičovské péče, pakliže spolu rodiče dítěte trvale nežijí jako rodina. V plánu společné rodičovské péče musí být upřesněny tyto záležitosti:

1. místo a adresa bydliště dítěte,
2. doba, kterou každý z rodičů stráví s dítětem,
3. způsoby výměny informací o souhlasu, jenž se vyžaduje v případě rozhodnutí, která jsou pro dítě důležitá, a výměny důležitých informací týkajících se dítěte,
4. výše vyživovací povinnosti rodiče, s nímž dítě nežije, a
5. způsoby řešení budoucích záležitostí. Rodiče mohou plán společné rodičovské péče vypracovat sami, nebo v rámci povinného poradenství či rodinné mediace.

Pokud se rodiče na plánu společné rodičovské péče nedohodnou nebo pokud soud plán zamítne, může některý z rodičů nebo dítě podat návrh na vyřešení záležitostí týkajících se rodiče, s nímž bude dítě žít, způsobu výkonu rodičovské péče, styku dítěte s druhým rodičem nebo výživného na dítě. V řízení o určení rodiče, s nímž bude dítě žít, výkonu rodičovské péče nebo styku dítěte s druhým rodičem není soud vázán požadavky stran. Soud může vynést rozhodnutí ohledně rodiče, s nímž bude dítě žít, úpravy styku dítěte s druhým rodičem a výkonu rodičovské péče na základě dohody rodičů, pokud se domnívá, že dohoda je v nejlepším zájmu dítěte.

Soud rozhodne o určení rodiče, s nímž bude dítě žít, o způsobech výkonu rodičovské péče, o styku dítěte s druhým rodičem a o výživném na dítě z moci úřední rozhodnutím, v němž se konstatuje nenapravitelný rozpad manželství nebo jeho zrušení nebo povoluje rozvod manželství, a v ostatních případech, kdy rodiče žijí odděleně, nebo rozhodnutím v případě popření mateřství či otcovství, je-li vydání takového rozhodnutí možné a nezbytné s ohledem na výsledek soudního řízení a skutkovou podstatu daného případu.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Aby byl plán společné rodičovské péče vykonatelný, lze jej předložit soudu v rámci řízení *ex parte*, což soudu umožní ověřit jeho obsah a plán schválit či jej zamítnout podle ustanovení zákona o rodině. Plán společné rodičovské péče lze pozměnit v závislosti na věku a vyspělosti dítěte nebo v případě, že jeho úpravy jsou opodstatněné vzhledem k významným změnám okolností. Je-li plán pozměněn, měl by být předložen soudu v rámci řízení *ex parte*, aby mohl soud ověřit jeho obsah a úpravy schválit či zamítnout.

Soud může vynést rozhodnutí týkající se rodiče, s nímž bude dítě žít, úpravy styku dítěte s druhým rodičem a výkonu rodičovské péče na základě dohody rodičů, pakliže se domnívá, že dohoda je v nejlepším zájmu dítěte. Jestliže se rodiče rozhodnou pro společnou péči, musí dohoda upravovat veškeré důležité záležitosti uvedené v plánu společné rodičovské péče. Co se týká opravných prostředků nebo změny soudního rozhodnutí, rozhodnutí soudu založené na dohodě rodičů o výkonu společné rodičovské péče bude mít stejný právní účinek jako plán společné rodičovské péče schválený soudem. V rozhodnutí týkajícím se rodičovské péče či styku dítěte s druhým rodičem nemusí být uvedeno odůvodnění, je-li toto rozhodnutí založeno na výše uvedené dohodě rodičů o výkonu společné rodičovské péče.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Jestliže se rodiče na plánu společné rodičovské péče nedohodnou, středisko sociální péče je vybitné, aby se vynasnažili dospět k dohodě v rámci rodinné mediace, pokud se na danou věc nevztahuje povinná mediacce. Jestliže se rodiče, kteří mají v úmyslu se rozvést, nedohodnou na plánu společné rodičovské péče, středisko sociální péče jim doporučí, aby v rámci řízení o rozvod manželství, které bylo zahájeno na návrh jednoho z manželů, soud z moci úřední:

1. vynesl rozhodnutí týkající se určení rodiče, s nímž bude dítě žít, úpravy rodičovské péče, styku dítěte s druhým rodičem a výživného na dítě;
2. podle zákona o rodině umožnil dítěti vyjádřit svůj názor;
3. v souladu s ustanoveními zákona o rodině ustanovil dítěti zvláštního opatrovníka.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Podle § 413 zákona o rodině rozhodne soud *ex officio* o určení rodiče, s nímž bude dítě žít, o způsobech výkonu rodičovské péče, o styku dítěte s druhým rodičem a o výživném na dítě rozhodnutím, ve kterém se konstatuje nenapravitelný rozpad manželství nebo jeho zrušení či povoluje rozvod manželství, a v ostatních případech, kdy rodiče žijí odděleně, nebo rozhodnutím v případě popření mateřství či otcovství, je-li vydání takového rozhodnutí možné a nezbytné s ohledem na výsledek soudního řízení a skutkovou podstatu daného případu. Soud může

1. omezit nebo zakázat styk dítěte s druhým rodičem;
2. rozhodnout o tom, že na styk s dítětem má dohlížet odborník;
3. stanovit opatření na ochranu práv a nejlepšího zájmu dítěte, jak vyžadují okolnosti daného případu, nebo
4. rozhodnout o úpravě styku s nevlastní matkou nebo nevlastním otcem, jestliže v případě zrušení manželství žijí s dítětem a pečují o ně.

Podle § 417 zákona o rodině musí soud v řízení za účelem rozhodnutí o styku dítěte s druhým rodičem rodiče upozornit na to, že tento styk má pro blaho dítěte obzvláštní význam, vyzvat rodiče, aby dospěli k dohodě a zúčastnili se rodinné mediace v případech, které se netýkají domácího násilí, a pokud rodiče k dohodě nedospějí, zajistit, aby místo, na němž se má dítě stykat s druhým rodičem, bylo pro dítě vhodné, a to s přihlédnutím k zeměpisným a časovým omezením druhého rodiče. Rozhodnutí soudu musí obsahovat podrobné údaje o způsobu, době a místu vyzvednutí a navrácení dítěte druhým rodičem a v případě potřeby údaje o nákladech na styk s dítětem. V odůvodnění rozhodnutí soud písemně upozorní na právní důsledky případného nedodržení povinnosti usnadnit styk dítěte s druhým rodičem (včetně pokuty, trestu odnětí svobody nebo rozhodnutí o změně soudního rozhodnutí týkajícího se určení rodiče, s nímž bude dítě žít).

Podle § 418 zákona o rodině může soud v řízení o úpravě styku dítěte s druhým rodičem stanovit jedno či více opatření k zajištění výkonu, má-li podezření, že rodič, s nímž dítě žije, nebude pravděpodobně rozhodnutí o úpravě styku dodržovat, konkrétně: 1. ustanovit osobu, která bude nápomocna při výkonu rozhodnutí nebo ujednání umožňujících dítěti styk s druhým rodičem, a 2. nařídit, aby rodič, s nímž dítě žije, složil peněžní jistotu. Při uložení těchto opatření vezme soud v úvahu zejména chování rodiče, s nímž dítě žije, v minulosti.

Podle § 419 zákona o rodině může soud v řízení o úpravě styku dítěte s druhým rodičem stanovit jedno či více opatření, která mají zajistit navrácení dítěte nebo zabránit únosu dítěte rodičem, který uplatňuje právo na styk s dítětem (například nařídit, aby rodič, který uplatňuje právo na styk s dítětem, odevzdal v době styku s dítětem cestovní doklad soudu, který opatření uložil, nařídit rodiči, který uplatňuje právo na styk s dítětem, aby složil peněžní jistotu, zakázat zcizení majetkových práv rodiče, který uplatňuje právo na styk s dítětem, či jejich zatížení, přičemž údaje o tomto zákazu jsou zapsány ve veřejných rejstřících, požádat, aby rodič, který uplatňuje právo na styk s dítětem, pravidelně navštěvoval příslušný orgán, například středisko sociální péče v místě, kde se styk uskutečňuje, určit místo, kde se má styk s dítětem uskutečnit, zakázat, aby dítě opustilo zemi, v níž se má styk uskutečnit, a zapsat údaje o tomto

zákazu do vnitrostátního nebo mezinárodního informačního systému). Při uložení výše uvedených opatření musí soud vzít v úvahu zejména chování rodiče, který uplatňuje právo na styk s dítětem, v minulosti.

Podle § 421 zákona o rodině nemusí rozhodnutí o určení rodičovské péče nebo o úpravě styku s dítětem obsahovat odůvodnění, je-li rozhodnutí založeno na dohodě rodičů, již bylo dosaženo v souladu s ustanoveními zákona o rodině, nebo pokud je rozhodnutí vyhlášeno ústně v přítomnosti všech stran a všechny strany prohlásily, že nevyužijí opravné prostředky.

8 Jestliže soud rozhodne o svěřením dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Podle § 99 zákona o rodině musí jeden z rodičů zastupovat dítě sám v oblastech rodičovské péče, v nichž byl výkon rodičovské péče ze strany druhého rodiče podle ustanovení zákona o rodině nebo soudním rozhodnutím omezen.

V § 105 zákona o rodině je uvedeno, že kterýkoli rodič může vykonávat rodičovskou péči sám, a to zcela, částečně nebo v míře potřebné k rozhodnutí o obzvláště důležité otázkě týkající se dítěte. Ve výše uvedených případech může být právo druhého rodiče na výkon rodičovské péče omezeno pouze rozhodnutím soudu s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte. Pokud rodiče vykonávali před úmrtím jednoho z rodičů společnou rodičovskou péči, musí pozůstalý rodič vykonávat rodičovskou péči sám i bez soudního rozhodnutí, jestliže druhý rodič zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého. Při rozhodování o výlučné rodičovské péči soud rozhodne, zda by měl rodič, jemuž byla rodičovská péče přiznána, dítě zastupovat v záležitostech týkajících se základních osobních práv dítěte sám, nebo zda by tak měl činit se souhlasem druhého rodiče, jak je stanoveno v § 100 zákona o rodině (zastupování dítěte v záležitostech týkajících se jeho základních osobních práv znamená zastupování v případě změny jména dítěte nebo trvalého či přechodného bydliště nebo jeho práva zvolit si nebo změnit náboženství).

Podle § 110 zákona o rodině jsou rodiče bez ohledu na výlučnou či společnou rodičovskou péči oprávněni přijímat každodenní rozhodnutí týkající se dítěte sami v době, kdy dítě pobývá s některým z nich. V mimořádných situacích, například při bezprostředním ohrožení dítěte, může kterýkoli rodič rozhodnout o přijetí jakékoli opatření, které je nezbytné v nejlepší zájmu dítěte, aniž by si vyžádal souhlas druhého rodiče. Druhého rodiče však musí co nejdříve informovat.

Bez ohledu na to, zda je rodičovská péče výlučná či společná, si musí rodiče vyměňovat informace o zdraví dítěte, jednotnosti výchovy a informace o školních a mimoškolních aktivitách dítěte. Výměna takovýchto informací musí být rychlá, transparentní a musí být zaměřena výhradně na dítě.

Žádný z rodičů nesmí zneužít svou povinnost spolupracovat ke kontrole druhého rodiče.

Kromě výše uvedeného je rodič, u něž byl výkon rodičovské péče v určité oblasti omezen, podle § 112 zákona o rodině oprávněn udržovat styk s dítětem, činit každodenní rozhodnutí týkající se dítěte, přijímat bezodkladná opatření v případě bezprostředního ohrožení dítěte a dostávat informace o důležitých okolnostech týkajících se osobních práv dítěte. Tato práva mohou být omezena nebo odňata pouze soudním rozhodnutím, je-li toto omezení či odnětí nezbytné pro ochranu nejlepšího zájmu dítěte. Rodič, jenž rodičovskou péči o dítě nevykonává, je oprávněn vyžádat si od druhého rodiče informace o důležitých okolnostech týkajících se osobních práv dítěte, má-li na tom oprávněný zájem, pokud to není to v rozporu s nejlepší zájmem dítěte. V případě sporu vydá soud v řízení *ex parte* na návrh dítěte či některého z rodičů rozhodnutí k zajištění ochrany nejlepšího zájmu dítěte.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Podle § 108 zákona o rodině musí rodiče v případě společné péče činit důležitá rozhodnutí týkající se dítěte a udělovat souhlas po dohodě. Rozhodnutí, která jsou pro dítě důležitá, se týkají jeho zastupování ve věcech jeho základních osobních práv a zastupování v záležitostech týkajících se cenného majetku dítěte a jeho vlastnických práv. Rozhodnutí, která jsou pro dítě důležitá, mohou mít také podobu jiných rozhodnutí, jež mohou významně ovlivnit život dítěte, jako jsou rozhodnutí týkající se styku s osobami jemu blízkými, mimořádných lékařských zákroků či léčby a práva dítěte vybrat si školu. Všechna tato rozhodnutí budou platná, pokud s tím druhý rodič souhlasí. Ve výjimečných případech, například v případě okamžitého lékařského zákroku, se použijí zvláštní předpisy upravující ochranu práv pacientů. § 100 zákona o rodině obsahuje ustanovení o zastupování dítěte ve věcech týkajících se jeho základních osobních práv (v případě změny jména dítěte nebo jeho trvalého či přechodného bydliště nebo jeho práva zvolit si nebo změnit náboženství). Zastupování ve věcech týkajících se základních osobních práv dítěte se pokládá za platné, pokud rodič, který dítě zastupuje, získal od druhého rodiče písemný souhlas, který jej opravňuje dítě zastupovat. V zákonem stanovených případech se tento souhlas nevyžaduje, jestliže rodič, s nímž dítě žije, získal souhlas střediska sociální péče. Pokud rodič, který dítě zastupuje, nemůže získat písemný souhlas, soud v řízení *ex parte* na návrh dítěte nebo některého z rodičů rozhodne, který rodič bude dítě v dané záležitosti zastupovat na ochranu jeho nejlepšího zájmu.

§ 101 zákona o rodině obsahuje ustanovení o zastupování ve věcech týkajících se cenného majetku dítěte nebo jeho vlastnických práv.

Podle § 109 zákona o rodině soud v případě, že se rodiče, kteří jsou oprávněni dítě zastupovat, nedohodnou na rozhodnutí, která jsou pro dítě důležitá, v řízení *ex parte* na návrh dítěte nebo některého z rodičů rozhodne, který rodič bude dítě v dané záležitosti zastupovat. Jestliže se důležitá rozhodnutí týkají osobních práv dítěte, musí se rodiče před zahájením řízení *ex parte* zúčastnit povinného poradenství.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Návrhy a žaloby je nutno podat místně příslušnému městskému soudu.

Podle § 34 občanského soudního řádu (*Zakon o parničnom postupku*) rozhodují v prvním stupni vždy městské soudy v těchto sporech: zda došlo k nenapravitelnému rozpadu manželství, nebo zda by mělo být manželství zrušeno a manželům by měl být povolen rozvod; spory týkající se určení nebo popření otcovství či mateřství; spory týkající se určení rodiče, se kterým bude dítě žít, a spory týkající se rodičovské péče, je-li projednávána souběžná žaloba na rozhodnutí o nenapravitelném rozpadu manželství, zrušení manželství nebo povolení rozvodu.

V souladu se zákonem o rodině je před podáním návrhu na rozvod manželství mezi manžely vykonávajícími společnou péči o nezletilé dítě či před zahájením jiného soudního řízení týkajícího se rodičovské péče a styku s dítětem povinné poradenství. Ustanovení zákona o rodině týkající se povinného poradenství před podáním návrhu na rozvod manželství mezi manžely vykonávajícími společnou péči o nezletilé dítě se použijí obdobně na povinné poradenství poskytované před podáním žaloby na svěřením rodičovské péče a úpravu styku dítěte s druhým rodičem v případě nenapravitelného rozpadu manželství/partnerství jeho rodičů. Zákon stanoví případy, kdy se povinné poradenství nevyužívá. Povinné poradenství začíná, jakmile některá strana podá za tímto účelem žádost. Žádost se zasílá středisku sociální péče a je podána písemně nebo ústně (prohlášením do zápisu). Službu povinného poradenství poskytuje tým odborníků příslušného střediska sociální péče v místě, kde má dítě trvalé nebo přechodné bydliště, nebo v místě, ve kterém měli manželé nebo druh a družka poslední společné bydliště, a to přechodné nebo trvalé. Povinné poradenství je postup, který zahrnuje osobní účast rodinných příslušníků (zástupci nejsou přípustní). Po skončení povinného poradenství vyhotoví středisko sociální péče zprávu, která je platná po dobu šesti měsíců ode dne ukončení poradenství.

Dříve, než může navrhovatel podat návrh na rozvod manželství, se vyžaduje účast na prvním sezení v rámci rodinné mediace.

Podle druhu podané žaloby (manželský spor; spor týkající se určení nebo popření mateřství či otcovství; spor týkající se rodičovské péče, spor týkající se styku s dítětem, návrh na rozvod manželství po vzájemné dohodě nebo žádost o schválení plánu společné rodičovské péče) musí navrhovatel podat kromě jiných písemností zprávu o povinném poradenství / doklad o účasti na prvním sezení v rámci rodinné mediace / plán společné rodičovské péče. Požadované písemnosti se liší v závislosti na podávané žalobě.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

U všech návrhů týkajících se záležitostí rodinného práva souvisejících s dítětem musí příslušné orgány přijmout bezodkladná opatření a současně chránit nejlepší zájem dítěte.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Ano. Bezplatná právní pomoc je upravena zákonem o bezplatné právní pomoci (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* (NN; Úřední věstník Chorvatské republiky) č. 143/2013).

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano. Strany mohou podat opravný prostředek proti rozhodnutí přijatému v prvním stupni do patnácti dnů ode dne doručení opisu rozhodnutí, není-li v občanském soudním řádu stanovena jiná lhůta. Nestanoví-li zákon jinak, lze proti rozhodnutím přijatým v prvním stupni v rámci zvláštního řízení *ex parte*, jež je upraveno zákonem o rodině, podat opravné prostředky. Opravné prostředky je nutno podat do patnácti dnů ode dne doručení rozhodnutí.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Soudem, na který je třeba se obrátit, je místně příslušný městský soud. Řízení o výkonu rozhodnutí se uskuteční podle ustanovení zákona o nuceném výkonu rozhodnutí (*Ovršni zakon*), zákon o rodině však obsahuje zvláštní ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí, jež má zajistit předání dítěte a možnost udržovat styk s dítětem (§ 509–§ 525 zákona o rodině).

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Musíte podat žádost o uznání rozhodnutí, které vydal cizí soud, v souladu se zákonem o řešení kolize práva s předpisy jiných zemí v určitých vztazích (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN č. 53/91, 8/01).

Od 1. července 2013 uplatňuje Chorvatsko nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000. Kapitola III zmíněného nařízení se použije obdobně na uznání a prohlášení vykonatelnosti soudních rozhodnutí týkajících se rodičovské zodpovědnosti.

Žádost o uznání či neuznání, návrh na prohlášení vykonatelnosti a návrh na výkon rozhodnutí je nutno podat místně příslušnému městskému soudu.

Návrhy a žaloby je nutno podat místně příslušnému městskému soudu.

Na postupy uznávání a výkonu rozhodnutí vydaných cizími soudy se vztahují ustanovení nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Opravné prostředky je nutno podat městskému soudu. O opravném prostředku rozhodne krajský (župní) soud.

Na řízení o opravném prostředku se vztahují ustanovení nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 a ustanovení občanského soudního řádu.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Podle § 40 zákona o řešení kolize práva s předpisy jiných zemí v určitých vztazích je rozhodným právem pro vztahy mezi rodičem a dítětem právo země, jejímž státními příslušníky jsou rodiče a děti. Jsou-li rodiče a děti státními příslušníky různých zemí, použije se právo země, v níž mají všichni trvalé bydliště. Jsou-li rodiče a děti státními příslušníky různých zemí a nemají-li trvalé bydliště v téže zemi, použije se chorvatské právo, pokud je dítě či některý z rodičů chorvatským státním příslušníkem. Vztahy mezi rodičem a dítětem, na něž se výše uvedená ustanovení nevztahují, podléhají právu země, jejímž státním příslušníkem je dítě.

Od 1. ledna 2010 uplatňuje Chorvatsko Haagskou úmluvu z roku 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí.

Podrobnější informace viz:

zákon o rodině (NN č. 103/15)

zákon o nuceném výkonu rozhodnutí (NN č. 112/12, 25/13, 93/14)

zákon o řešení kolize práva s předpisy jiných zemí v určitých vztazích (NN č. 53/91, 88/01)

zákon o bezplatné právní pomoci (NN č. 143/2013)

zákon k provedení nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (NN č. 127/2013)

nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

Poslední aktualizace: 15/07/2019

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.